ବିବର୍ତ୍ତନ ସଂକଟ : ଚେତନାର ଉତ୍ତରଣ ଲୋଡ଼ା

ମନୋଜ ଦାସ

> ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମେ ପାଇନାହୁଁ, ଆଗାମୀ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯାହା ପାଇବା ଆମର ଆବଶ୍ୟକତା, ତାହା ହେଉଛି ଅଜ୍ଞାନତାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା

ଆଜି ଗୋଟାଏ ନ୍ୟୁଜ୍-ହଙ୍ଗର୍ ଚାରିଆଡ଼େ ବ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଛି। ଯାହାକୁ 'ଖବର କ୍ଷୁଧା' ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ। ଯୋଉ ପତ୍ରିକାମାନେ ସଂସ୍କୃତି ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିଲେ (ଧରନ୍ତୁ ଇଲଷ୍ଟ୍ରେଟେଡ୍ ଉଇକ୍ଲି ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ), ଧୀରେ ଧୀରେ ସେସବୁ ପରିଣତ ହେଲା ଗୋଟେ ଗୋଟେ ନ୍ୟୁଜ୍ ମାଗାଜିନ୍‌ରେ। ଆଉ ଯେହେତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ନ୍ୟୁଜ୍ ମାଗାଜିନ୍‌ଙ୍କ ସହ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିପାରିଲେନି, ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ମରିଗଲେ। ଏକଦା 'ଇନ୍‌ପ୍ରିଣ୍ଟ' ବୋଲି ଗୋଟେ ପତ୍ରିକା ଥିଲା। କେବଳ ସୃଜନାତ୍ମକ ଲେଖା ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ପାଉଥିଲା। ନ୍ୟୁଜ୍ ମାଗାଜିନ୍ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା। ମରିଗଲା। ସେହିପରି 'କାରାଭନ୍', 'ମିରର୍' ମଧ୍ୟ ମରିଗଲେ। ଏବେ ସମସ୍ତ ସମ୍ବାଦ ଜଗତ ନ୍ୟୁଜ୍ ମାଗାଜିନ୍‌ରେ ଭରପୂର। ଏହା ମୋର ସମାଲୋଚନା ନୁହେଁ, ଏହା ହେଉଛି ମ୍ୟାଟର୍ ଅଫ୍ ଫ୍ୟାକ୍ଟ। ଗୋଟେ ବାସ୍ତବତା ଉପରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ। ଭଲ ଖରାପର ପ୍ରଶ୍ନ ନାହିଁ। ସମୟର ଧାରାରେ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଗୋଟେ ଘଟଣା ଘଟେ, ସେ ଘଟଣା ହୁଏତ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ। କିନ୍ତୁ ତା' ପଛରେ କୋଉ ସବୁ ଶକ୍ତି କାମ କରୁଛି, ତାକୁ ଯଦି ଆମେ ବିଚାର ନ କରିବା, ତେବେ ଆମେ ଆମର ନିଜ ମୌଳିକ ବିଚାର ଶକ୍ତି ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା କରିବା। ଏଇ ଯୋଉ ନ୍ୟୁଜ୍-ହଙ୍ଗର୍, ଯା'ର ଉତ୍ସ କ'ଣ ? ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଲକ୍ଷ୍ୟ କଥା ମୁଁ କହିଥିଲି, ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ହେଉଛି - ଜ୍ଞାନ। ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ମଣିଷର ଅକୁଣ୍ଠ ଆଗ୍ରହ। ଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ଧୀରେ ଧୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଖବର ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହରେ। ଯା'ର କାରଣ କ'ଣ ? ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ମାନେ ବହୁତ କାରଣ ନିରୂପଣ କରୁଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଯା'ର ଅସଲ କାରଣ ସଂପର୍କରେ, ଖୁବ୍ ସଂକ୍ଷେପରେ, ମୁଁ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରୁଛି।

ଆମେ ବାସ୍ତବିକ ଗୋଟେ ବିବର୍ତ୍ତନଗତ ସଂକଟ ଭିତର ଦେଇ ଯାଉଛୁ। ବିବର୍ତ୍ତନଗତ ସଂକଟ କହିଲେ ଅର୍ଥନୈତିକ, ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ଶିକ୍ଷାଗତ ସଂକଟ ନୁହେଁ, କ୍ରମବିକାଶରେ ଯେଉଁସବୁ ଗୁଣକୁ ଭିତ୍ତିକରି ମଣିଷ ସଭ୍ୟତାର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗଢ଼ିଛି, ତା'ର ବିପୁଳ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି, ଯେତେବେଳେ ସେହି ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ କୌଣସି କାରଣବଶତଃ ଦୁଆଳିଆ ହୋଇଯାଏ, ସେହି ଦୁଆଳିଆ ହୋଇଯିବାକୁ କୁହାଯାଏ ବିବର୍ତ୍ତନଗତ ସଂକଟ। ମନ୍, ଯାହା କରିବାର ସବୁ କରିସାରିଛି। ମଣିଷ ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ବହିର୍ମୁଖୀ ହୋଇଛି। ଆଜି ବିବର୍ତ୍ତନ ଦାବି କରୁଛି, ସେ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ହେବ। ସେ ନିଜ ଭିତରକୁ ଯିବ। ମନରୁ ଅଧିକ, ମନରୁ ମହତ୍ତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ଲୁଚିକି ରହିଛି କି ? ତାକୁ ସେ ଠାବ କରିବ। କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ସେହି ଦାବି, ସେହି ଚେତନାର ଡାକରା, ସେଥିରୁ ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଏହି ପଳାୟନ ପାଇଁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଉପାୟ ହେଉଛି ଖବର କ୍ଷୁଧା। ଭିତରେ ରହିଛି ଜ୍ଞାନ ପିପାସା। ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ବିକୃତ ହୋଇ ଆସୁଛି ଗୋଟେ ଖବର ପାଇଁ। ଏବଂ ସେହି ଖବର କ୍ଷୁଧା ଜରିଆରେ ସେ ତା'ର ଅନ୍ତରର ଡାକକୁ ପାଶୋରି ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଆଜି କେତେ ପ୍ରକାର କୁଇଜ୍ କମ୍ପିଟିସନ୍ ଚାଲିଛି। ସବୁ ସେହି ଖବର କ୍ଷୁଧାର ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି।

ଦୈବାତ୍ ସେଦିନ ମୋ ଘରେ ଟେଲିଭିଜନ୍ ଖୋଲି ଦିଆଗଲା। ଚାଲିଚି 'କୌନ୍ ବନେଗା କରୋଡ଼ପତି'। ମୁଁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁନି ଯେ ଏଇଟା ବାସ୍ତବରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ବୋଲି। ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ଏଭଳି ଉତ୍ତର ଓ ତା' ଉପରେ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ। ଗୋଟେ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ଏଇ ଚାରୋଟି ଗଛ ଭିତରୁ କେଉଁ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ନାହିଁ - ନଡ଼ିଆ, କଦଳୀ, ଆଉ ଗୋଟେ କ'ଣ ଏବଂ ଲେମ୍ବୁ। ତା' ଉପରେ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଯାଇ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ପ୍ରଥମେ କହିଲେ ଯେ କଦଳୀ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି। ଯେତେବେଳେ ପରିଚାଳକ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ - 'ଆର୍ ୟୁ ସିଓର୍ ?' ସେ ଦବିଗଲେ ଟିକେ। ଦର୍ଶକଙ୍କ ମତ ନିଆଗଲା। ଦର୍ଶକଙ୍କ ଭିତରେ ବି ପ୍ରାଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ଏଭଳି ଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ତାକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ। ତେବେ ଆଶାର କଥା, ଅନେକେ କହିଲେ ଲେମ୍ବୁ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି। ଏବଂ ସେହି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ପାଇଲେ ତିନି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା। ଯା'ର ସାମାଜିକ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଇଫେକ୍ଟ କଥା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ନାହିଁ। ଯୋଉ ସମାଜରେ ପ୍ରତି ଦୁଇ ସେକେଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ସନ୍ତାନ କ୍ଷୁଧା ଯୋଗୁ ମରେ, ଦୈନିକ ୪୦ ହଜାର ସନ୍ତାନ କ୍ଷୁଧା ଯୋଗୁଁ କେବଳ ମରନ୍ତି, ସେହି ସମାଜରେ ଲେମ୍ବୁ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି ଭଳି ବିଜ୍ଞତା ପରିବେଷଣ କରି ଜଣେ ତିନି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପାଇଯାଇପାରେ, ତା'ର ସାମାଜିକ ପ୍ରଭାବ, ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପ୍ରଭାବ, ସାମୂହିକ ପ୍ରଭାବ - ଏସବୁ ବଡ଼ ଜଟିଳ କଥା। ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ଲୋକଙ୍କୁ ସେମାନେ କୋଟିପତି ବନେଇ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନେର ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିବ ଯେ କଦଳୀ ଗଛର କଣ୍ଟା ନାହିଁ ଏବଂ ଲେମ୍ବୁ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି - ଏଭଳି ଜ୍ଞାନ ଯୋଗୁଁ ଜଣେ ୩ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପାଇଯାଇପାରେ। ଅତଏବ ସହଜରେ ଟଙ୍କା ଅର୍ଜନ କରିବାର ଉପାୟ କ'ଣ ? ଯେହେତୁ ତା' ପାଇଁ କ୍ୟାମେରା ସାମନାରେ ବସି ଉତ୍ତର ଦେବାର ସୁଯୋଗ ନାହିଁ, ତା'ର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ହେଉଛି ଡକାୟତି କିମ୍ବା ସେଭଳି କିଛି।

ସେଦିନ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ସାମ୍ବାଦିକ ଘରେ ବସିଥାନ୍ତି। ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି, ମଣିଷ ପ୍ରକୃତିଠୁ କେତେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଲାଣି।

> ମଣିଷ ସେହି ଚେତନାର ଡାକରାରୁ ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି। ଏଥିପାଇଁ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଉପାୟ ହେଉଛି ଖବର କ୍ଷୁଧା। ଭିତରେ ରହିଛି ଜ୍ଞାନ ପିପାସା। ଜ୍ଞାନ ପିପାସା ବିକୃତ ହେଇ ଆସୁଛି ଗୋଟେ ଖବର ପାଇଁ। ତା ଜରିଆରେ ସେ ତା'ର ଅନ୍ତରର ଡାକକୁ ପାଶୋରି ଦେବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି

ଜଣେ ସହରର ଝିଅ ଲେମ୍ବୁ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି - ଏତିକି ଜାଣେନା ଯେ କଦଳୀ ଗଛରେ କଣ୍ଟା ଅଛି ବୋଲି କହୁଛି। ଆପଣମାନେ କିଛି କରନ୍ତୁ, ଯେମିତି ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତି ମଣିଷର ସ୍ନେହଭାବ ଫେରିଆସୁ। ସେ ବଡ଼ ବିମର୍ଷକର ହସ ହସି କହିଲେ - ମନୋଜବାବୁ, ଆପଣ କାହାକୁ ଏ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଛନ୍ତି ? ମୁଁ ଜଣେ ସମ୍ପାଦକ ଏବଂ ସାମ୍ବାଦିକ। ମୋ କାଗଜ ଛପା ହେବାପାଇଁ କେତେ ହଜାର ଗଛ ଦୈନିକ ନଷ୍ଟହୁଏ ? ମୋର ମନେ ପଡ଼ିଲା 'ଆସିମୋଭ୍' (ଯାହାର ପରିସଂଖ୍ୟାନକୁ ସବୁଠୁ ବେଶି ସଠିକ୍ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାହୁଏ)ର ଏକ ଷ୍ଟେଟ୍‌ମେଣ୍ଟ। ତାହା ହେଉଛି, ଗୋଟାଏ ରବିବାର ସଂଖ୍ୟା 'ନ୍ୟୁୟର୍କ' ଟାଇମ୍‌ସ୍' ଛପା ହେବାପାଇଁ ୩୬ ହଜାର ଗଛ ବଳି ପଡ଼ନ୍ତି। ଏହି ପତ୍ରିକାର ରବିବାର ସଂଖ୍ୟା ୨୦୦ ପୃଷ୍ଠାରୁ ଅଧିକ। ଏତକ ଭିତରେ ଆମକୁ ଯେତେ ଜ୍ଞାନ ଦିଆଯାଏ, ସେହି ଜ୍ଞାନ ବାବଦରେ ୩୬ ହଜାର ଗଛ ବଳି ଦେବାର ଯଥାର୍ଥ୍ୟ ଅଛି କି ? ଏ ସଂପର୍କରେ ଆମେମାନେ ଚିନ୍ତା କରୁ କି ?

ବହିପତ୍ରର ଦାମ ହୁ ହୁ ହେଇ ବଢ଼ିଚାଲିଛି। ପ୍ରକୃତି ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ ନାହିଁ ? ପ୍ରକୃତିର ମଧ୍ୟ ନିଜସ୍ୱ ଏକ ଚେତନା ରହିଚି। ସେ ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ। ଆମେ ସେହି ପ୍ରତିଶୋଧର ଶିକାର ମଧ୍ୟ ହୋଇ ହୋଇ ଚାଲିଛୁ। କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ପାଇଁ ଆଜି ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଗୋଟାଏ ସଂସ୍ଥା, ବ୍ୟକ୍ତି ବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଦାୟୀ ନୁହେଁ। ଆଜିର ପୃଥିବୀର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି, (ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯୋଗୁ ହେଉ ସମାଜବାଦ ଯୋଗୁଁ ହେଉ, ସାମାଜିକ ଚେତନା ଯୋଗୁଁ ହେଉ), ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ଯେ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ଘଟଣା ପାଇଁ ସମଗ୍ର ସାମୂହିକ ଚେତନା ଦାୟୀ। ଅର୍ଥାତ୍ ଏହିସବୁ ଅବସ୍ଥାରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାର ଏକମାତ୍ର ଉପାୟ ଚେତନାର ଗୁଣଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ। ଚେତନାର ଗୁଣଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟାଲ୍ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ପେନାଲ୍ କୋଡ୍‌ର ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ସମ୍ବିଧାନ ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ। ଏହା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା, ସଚେତନତା ଏବଂ ବ୍ୟାକୁଳତା ଭିତରେ ହିଁ ସମ୍ଭବ।

ମୁଁ ଥରେ କହୁଥିଲି, ଶତାବ୍ଦୀ ଭିତରେ ଯେତେ ଘଟଣା ଘଟିଯାଇଛି, ସେହି ସମସ୍ତ ଘଟଣାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଆମେ ଦେଖିବୁ, ସେମାନଙ୍କର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଏକ। ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ପତନ ହୋଇଛି, ରାଜତନ୍ତ୍ର (ଯାହାକି ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ ଅନୁଷ୍ଠାନ) ତା'ର ବିଲୟ ଘଟିଛି, ବିଧିର ବିଧାନରେ ଜାତୀୟତାର ମୁଖା ଭିତରୁ ଆସିଥିବା ହିଟ୍‌ଲର୍ ଓ ପ୍ରୋଲିଟାରିଏଟ୍ ମୁଖା ଭିତରୁ ଆସିଥିବା ଷ୍ଟାଲିନ୍‌ମାନେ ଗଲେ, ହେଲେ ମଣିଷର ଆସୁରିକ ଚେତନା ଅସଂଖ୍ୟ କୁନି କୁନି ରାଜନୀତିବିତ୍‌ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆତ୍ମସର୍ବସ୍ୱ ଭାବ ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା। ମଝି ମଝିରେ ତା'ର ବି ସ୍ଫୁରଣ ଘଟିଛି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ଭିତରେ। ସାମନ୍ତବାଦ, ରାଜତନ୍ତ୍ର ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଭିତରୁ ଆମେ ମୁକୁଳି ଆସିଛୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଛୁ। ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ଏହି ଶତାବ୍ଦୀର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଅବଦାନ। ପ୍ରଯୁକ୍ତିଗତ ବିପ୍ଲବ, ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ - ଏସବୁ ମଣିଷକୁ କ'ଣ ଦେଇଛି ? ଦେଇଛି ଅଧିକ ସମୟ ତା' ନିଜ ପାଇଁ ରଖିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ ଶାରୀରିକ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଓ ପରିଶ୍ରମରୁ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା। ବହୁ ପ୍ରକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମେ ପାଇଛୁ। କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମେ ପାଇନାହୁଁ ଏବଂ ଆଗାମୀ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇବା ଆମର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଆବଶ୍ୟକତା, ତାହା ହେଉଛି ଅଜ୍ଞାନତାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା। ଯଦି ଅଜ୍ଞାନତାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆମେ ନ ପାଉ, ତେବେ ଏ ସମସ୍ତ ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିକି ମଧ୍ୟ ଆମର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ଆମର ଚେତନାଗତ ଦୟନୀୟତା - ସେସବୁରେ କୌଣସି ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେବାର ସଂଭାବନା ନାହିଁ।

ଆଜି ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପଛରେ ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ, ତାହା ହେଉଛି ସାମାନ୍ୟ ଟିକେ ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଚେତନା। ଏବଂ ଯଦି ସେହି ଉନ୍ନତ ଚେତନା ଦ୍ୱାରା ଖବରକାଗଜଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ରାଜନୀତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇପାରନ୍ତା, ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇପାରନ୍ତା, କିମ୍ବା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇପାରନ୍ତା (ଏହା ସମ୍ଭବପର, କାରଣ ମଣିଷ ଭିତରେ ବିବେକ ଓ ଆତ୍ମାର ଆହ୍ୱାନ ରହିଛି), ତେବେ ହୁଅନ୍ତା। ସବୁ ରହିଛି, ବାରମ୍ବାର ସୁଯୋଗ ବି ଆସେ, ହେଲେ ଆମେ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଉ। ପୁଣି ସେହି ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଅନ୍ଧତା ଓ ଅହଂକାରର ମୋହ ଭିତରେ ଆମେ ନିମଜ୍ଜିତ ହୋଇଯାଉ। କେତେ କେତେ ଛଳନା ଭିତରେ ଆମେ ଗତି କରି ଚାଲିଛୁ, ତା'ର କିଛି ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ। ଏଭଳି ଅସଂଖ୍ୟ ଚୋଟ ଛୋଟ ଉଦାହରଣ ଅଛି। ଆପଣ ରାସ୍ତା ରୋକୋ କରନ୍ତି, ଭାରତ ବନ୍ଦ କରନ୍ତି। କାହା ବିରୋଧରେ ସେ ସଂଗ୍ରାମ ? ଆପଣଙ୍କର ଶତ୍ରୁ କିଏ ? ଶତ୍ରୁ ଜନସାଧାରଣ। ବିଚରା ଟ୍ରେନ୍‌ଟି ଆସୁଛି, ଦି'ହଜାର ନରନାରୀ ବସିଛନ୍ତି। ସମସ୍ତଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ରହିଛି, ଚେତନା ରହିଛି, ତାଙ୍କର କେଉଁଠି ପହଞ୍ଚିବାର ଅଛି। କୋଉ ସହରରେ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ଆଲୁଅ ନାହିଁ ବୋଲି ସେହି ଦି'ହଜାର ଲୋକଙ୍କର ସମଗ୍ର ଜୀବନଧାରାକୁ ଚହଲେଇ ଦିଆହୁଏ, ଅଥଚ କୌଣସି ଗୋଟେ ବି ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଏହି ବର୍ବରତା ବିରୋଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରନ୍ତି ନାହିଁ। ଦିନ ପରେ ଦିନ, ମାସ ପରେ ମାସ, ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଏହି ପ୍ରହସନ ଚାଲିଛି। ଅର୍ଥାତ୍ ସାମୂହିକ ଛଳନାର ଏଭଳି ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଆମେ ନିମଜ୍ଜିତ। ଯେଉଁଥିରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥା ନାହିଁ। ଏହି ବିବର୍ତ୍ତନ ସଂକଟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏକ ନୂତନ ମାନବ ଜାତି ସଂଭବପର, ଯେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ସେମାନଙ୍କର ଯଥାଯଥ ଭୂମିକା ତୁଲେଇ ପାରିବେ। ଯଦି ମଣିଷ ଆଜି ଟିକିଏ ଉନ୍ମୁଖ ହୁଅନ୍ତା, ଟିକିଏ ସଚେତନ ହୁଅନ୍ତା, ତେବେ ଏହି ବିଦ୍ରୋହୀ, ବିଷଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରୁ ନିସ୍ତାର ମିଳନ୍ତା।

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର
ପଣ୍ଡିଚେରୀ - ୬୦୫୦୦୨, ଭାରତ